

Szerjózsa kikísérte Dasát a kiskapun.
— Üljünk le!
Dasa engedelmesen leült a hólepte padra.

Nyögtek a szelben a fák, nyögött a kiskapu, valahol vas csikorgott-nyikorgott, bizonyára leszakadt egy esőcsatorna és himbálódzva a falnak ütődött. Kettesben voltak a széljárta, néptelen utcán.

— Jól leszidtak az öregek, és igazuk volt! — mondta Szerjózsa, mintha hangosan gondolkodnék. — Persze, felberzenkedett bennem az önértet. — Szinte mentegetőzött Dasa előtt. — Mert hisz nem a pénzről van szó! Ha kell az államnak, magamtól is odaadom! Ha kell, én kenyéren is megélek vígan. Hanem tudod, mi bosszant? Van egy törvény a mi társadalmunkban: »Mindenkinek munkája szerint«. Hát az én munkám a legrosszabb az egész műhelyben? Megaláztak! És miben aláztak meg? En tanuló a technikumban is, futballozok is, előadásokat is tartok. Szídhathatnak, ahogy akarnak: rossz tanuló, rossz előadó, mihaszna kapus vagyok! De ezen az egy ponton ne bántsanak. Hisz annyi boldog örömet öntöttem a munkámba! Nem is magammal törődtem én, hanem a műhellyel. Hát ezen a ponton ne bántsanak!

Akkorát rántott a fején, hogy hátra vetődött a gallérja és kilátszott vékony nyaka.

— Már megint a magamért hajtom. Belém akadt a uro, nem tudom kiakasztani. Abba akartam hagyni az üjtést. De belül csak piszkál, piszkál és piszkál valami... Nagy fába vágjuk a fejszénket. Szinyenyikijel, hogy ugyanúgy, mint a motorműhely, mi is a háromszorosára szökésük fel a termelékenység! Nem százöt százalékra, nem is százhuszonöt, hanem kerek háromszázra!

Dasa csak hallgatta, és az éjszaka sötétjén, a homályosan kavargó havon keresztül iparkodott belenézni Szerjózsa arcába, iparkodott beláthatolni jelenébe és jövőjébe. »Hát ilyen is maradsz te! — gondolta. — Heves vérű, ideges. Ha a földgölgöt érintik, mindenről megfélemedkezel. Rólam is meg fogsz feledkezni, ahogy megfélemedtél ebben a hónapban a kokillád miatt. És ha más valakit szeretnél meg, a munkád miatt sok-sok napra őt is elfelejtetted. Te már csak ilyen vagy. És nekem olyan munkád van, amely miatt el is lehet felejteni akármik. De hát, hogy alkalmazkodjam én hozzá, ilyen férfihoz?»

Szerjózsa nemezesizmában volt. Dasa, hogy csinos legyen, felvette Vera gumicsizmáját, a lába már úgy fázott, hogy szaggatást érzett, de ő még mocnani sem mert, nehogy felbeszakítsa Szerjózsa gondolatait. »Azt akarom, hogy az én gondolatom egy legyen az övével. De vajon lehet-e ez, ha nem értem meg, hogyan keletkeznek, áradnak benne a gondolatok. Vidámnak láttam, ismertem, és most lám, minden csak úgy forr benne.«

— Csupa hasznos nekünk ez a mai nap — folytatta Szerjózsa. — Gurov meg Valgan ellenségei a mi tervünknek. Az ellenség pedig olyan, akár a csiszolópapír, megtisztítja a gondolatot!

Elgondolkozott, egy ágacskaival gépiesen rajzolni kezdett a hóban. Dasa ismerte ezt a szokását, hogy tűnődve rajzolgat valamit.

— Mit rajzoltál a hóba?

— Szerjózsa felnevetett.

— Ó, Dasunyka! Témaid meg egy ötletem. Héj, ha sikerülne! — csendült meg a régi Szerjózsa hangja. — Kerámiaszerszámkést kellene csinálni. Érted? — Megfordult, kabátja meg jobban kinyílt a mellén. Dasa össze akarta húzni, de restellte, Szerjózsa meg nem vette észre. — A kerámia kés jól vágja az acélt is. A kerámiaszerszám nem olcsó, de tartós, kopásálló. Csak az ütést nem bírja. Törékeny. Tehát úgy kell megcsinálni a szerszámkést, hogy ne lökesszerűen, hanem egyenletesen és folyamatosan működjen. Érted? Névelni kell az élek számát. Ide nézz, le-rajzolom. Gyere a lámpa alá, ott világosabb van.

Rajzolt valamit a pálcával a hóba, de felkavarodott a földről a hó, behordta a rajzot és Szerjózsa rákiáltott a forgószele, mint egy kutyára:

— Takarodj!

Dasa erőlködött egy darabig, hogy megértse, aztán hirtelen megőrült.

— Érted!

Nézd, így lehet elhelyezni a szerszámkéseket. De így is lehet. Még így is, ni! Ötféle változat van a fejemben! Már bizsereg a kezem: csak kipróbálhatnám.

Kavargott a forgószele, dühösen betemette Szerjózsa rajzait, kavargott Szerjózsa gondolatai, és Dasa arca egyszerre égett is, meg fagyos is volt.

Dasának eszébe jutott a falu, meg az ingó, magas palló a rohanó ár felett. Félelmes és vidám dolog volt kiszaladni a közepére és nézni a magasból, hogyan rohan, pezseg és tajtékzik odalent a víz.

Ránézett a síma homlokra, és úgy tetszett, hogy behatolt a mélybe, megérti most már Szerjózsa gondolatainak rohanó áráját, szakadatlan pezsgését, és felelem fogta el. »Csak úgy ég a feje. Nehéz lehet neki ebben a feszültségben élni. Lám, tölem is elvitté, elsodorta az ár. De én mégis szeretem. Még jobban szeretem ilyennek, amilyen! Csak hát, hogy alkalmazkodjam hozzá?»

— Eljössz holnap is?

— Eljövök... — felelte Dasa, de aztán mindjárt azt gondolta: »Mindennap? Ez nem illik!« — Eljönnek, de holnap meglátogat anyám — javította ki. — Meghívták az állattenyésztők értekezletére.

— Akkor övele gyere.

Dasa hirtelenjében nem tudta, mit feleljen. Gondolatai egymást kergették, és szája félszegen, magától mondta ki:

— De hiszen... de hiszen restelle eljönni.

— Ugyan, már hogy restelle eljönni a völgyenyedhez?

— szölt Szerjózsa halkán, egyszerűen, mintha egészen magától értetődő dolgot mondana.

Dasa védekező mozdulattal felemelte kezét.

—Csakugyan megtörtént?»

De várta már ezt a percet! Amikor Szerjózsa a folyó partján a madarat csalogatta, Dasa még nem mert sem gondolni, sem várni semmit, csak gondolatok nélkül, pusztán szívvel irigylte azt a lányt, akinek Szerjózsa majd ezeket a szavakat mondja. Az újevi bál óta titokban már ábrándozott erről a pillanatról. Ugy képzelte, hogy Szerjózsa, ez a vidám, nagyszerű fiú megint a kultúrház téli-kertjébe vezeti, és a távoli zene kíséretével, lassú szavakkal szerelmét vall. De Szerjózsa most nem vidám, hanem kimerült, és nem zenekísérettel, hanem az esőcsatorna vascsikorgása közepette, nem is lassan, hanem szinte futtatban mondta ezeket a szavakat.

Már-már elkeseredett, de mindjárt — nem az eszével, hanem a szívével — megértette: »Hát igen. Ő ilyen ember«. És máris látta egész életét Szerjózsa oldalán. Lesznek marokések, kokillák, centrifugák, fogaskerekek, lesznek fog Szerjózsa gondolatainak sebes árája és ha ő utójába akar állni ennek az árnak, az okvetlenül elsöpri őt. Ebben a pezsgésben van benne Szerjózsa sorsa. És az ő sorsa? Az ő sorsa az, hogy óvja ezt a pezsgő gondolatokkal teli, drága fejet. Szerjózsa szeretni fogja őt, gyen-

GALINA NYIKOLAJEVA:

LEÁNYKÉRÉS

Részlet a neves szovjet író Útközben című regényéből

eszébe jutna, hogy Dasa fázik, odaadná a maga kabátját, levetné nemezesizmáját ott, a havon. Ha eszébe jutna!... Dasa mindezzel tisztában volt. »Nem félsz? Mert ha megijedsz a sebes ártól, keress csendes patakot. És öntudatlanul szavak nélkül, maga felelt magának: — En ilyet akarok«. És a saját átfagyott lábával most már nem is törődve, kinyújtotta kezét, óvatosan begombolta a Szerjózsa kabátjának gallérját, és bebugyolálta a sovány nyakát.

Ez a mozdulat mindent megmagyarázott Szerjózsanak. Ezen a napon nehéz volt elszakadni az izgató gondolatoktól. Tudta, hogy nem ilyen szavakkal szokták megkérni a szeretett lány kezét. Máskor megtalálta volna a megfelelő szavakat. »Úgyetlenül mondtam. Megsértődik. Követelni fogja, hogy minden úgy legyen, ahogy kell«. De Dasa nem követelt semmit. És bizonyára azért gondolta Szerjózsa: »Nincs drágább a világon«. És maga is csodálkozott azon, hogy történt mindez.

Volt egy nagyszemű ór a formázóban, aki meglepte őt komzomolista lelkiismeretességével. Aztán volt egy kislány, akivel úgy tudott beszélgetni, mint a fűvel, a patakkal, vagy saját magával. Aztán megjelent a mulatságos, de most már nagyon kedves kis szökevény. És most már kellemes volt úgy távolról emlékezni arra, hogy valahol, itt a közelben jár-kel a formázóbeli »nyenyülhozám királykisasszony«, akinek még a kezét sem lehet megfogni, ha nem veszi feleségül az ember. Aztán jött és mindent megvilágított az első hó, a fehér arcú, öelőtte, gyermekien védtelen, de már nőiesen megközelíthetetlen, büszke nagylány. Majd a bálon az a Dasa, aki nem is lány, hanem sesem látott, eleven és olyan gyenge virágszál, akit még megérinteni sem mer az ember.

De csak most, amikor Dasa kinyújtotta kezét — nem azért, hogy megérintse, hogy megérintse, hanem azért, hogy óvja a hidegtől —, most értett meg végképp mindent, és valamért most gondolt rá először anyja régi-régi szavával, »mátkám«. Megfogta a lány elgémberedett kezét és elmosolyodott.

— Ne, Dasa, most már szabad legalább megfognom a kezét? Emlékszel, egyszer azt mondtad: ha a fiú nem akar elvenni egy lányt, ne is fogja meg a kezét. — Oda-hajolt, s most már lassan, azon a főtt hangon, amelyet Dasa várt, azt mondta: — Feleségül akarlak venni. Akár holnap is! Most már megfoghatom a kezét?

Dasa felemelte arcát. Szerjózsa érezte forró leheletét. Nemegyszer csókolt meg már lányokat; nem azért, mert ő járt, törte magát utánuk, hanem azért, mert sok lány kitartóan járt és törte magát ő után. És mindig ott motoszkált benne a félelem: esetleg még komolyan veszik. Életében először fordult elő, hogy nem éri ezt a félelmet, óvatosságot. Tudta: szerelmét, életét, szívét — mindenét rábízhatja, nem veszít el semmit, nem tör le, nem mecsokol be semmit. A mátkája! Szíve-lege megnyílt Dasa előtt. És minden eltűnt Dasán kívül.

Dasa rájött: nem kell ide sem lámpafény, sem muzsika. Ugy jó, ahogy most van: a hővihar, az esőcsatorna csikorgása, a marokésnek a hóba rajzolt, eltaposott vázlata a lábuk alatt, Szerjózsa fáradtsága, kiábrándulásának epés keserősége és kutatásainak boldog mohósága — minden.

PAPP LAJOS

ÜNNEPI JÁTÉK

A Szegedi Szabadtéri Játékok sikerében részes művészeknek és dolgozóknak.

A város különben nem alszik keveset.

Este lefekszik a korán elnyugvó nappal, álmát éber kutyák, csillag-ebek őrzik.

Kevésszavú és tempós járású, kemény, mint a földet megmarkoló csontos paraszt-akácok.

De most nappali fény

özönl el a tereket.

A város kemény dereka

ropogva csodálkozik.

Tűzijáték

és lazus nyüzgés

és taps és tűzijáték.

Szeged híres város,

hirdetik a fanfárok:

híres város Szeged.

Búcsúzó vonat integet,

autobuszok sorakoznak

és elindulnak, mint a fecskék,

karok erdőként ölelkeznek:

köszöntik ezt az estét.

Szeged híres város,

hirdetik a fanfárok.

s tízezer tengeri tenyér tapsa,

mi lángként csap a magasba.

Híres város Szeged:

s tüzeket gyújt a képzelet.

Thália százesztendő,

kopott bárszököntöse királynői palást

[most]

s koronája

a rivaldafény.

A színpad, ez az idegen világ

kinyitja égő szemeit,

s a megelevenült álom

sugarai a nézőtérre záporoznak...

Ó, mennyi keserves munka,

mennyi vívódás, mennyi küzdelem,

mennyi akarat izzik

minden félszó, minden mozdulat,

minden arcördülés mögött!

A közönség csak az előadást látja.

Itt nincs ember és ember,

egymást megértő és gyámoltó.

Itt csak közönség van.

géd lesz hozzá, de gyakran meg is fog feledkezni róla. Lám, most sem kérdezte meg egyszer sem, nem fázik-e a lába a vékony gumicsizmában, nem reszket-e a válla abban a vékonyka télikabátban. Nem önzésből nem kérdezte, hanem azért, mert túlontúl tele van a feje. Hiszen ha eszébe jutna, hogy Dasa fázik, odaadná a maga kabátját, levetné nemezesizmáját ott, a havon. Ha eszébe jutna!... Dasa mindezzel tisztában volt. »Nem félsz? Mert ha megijedsz a sebes ártól, keress csendes patakot. És öntudatlanul szavak nélkül, maga felelt magának: — En ilyet akarok«. És a saját átfagyott lábával most már nem is törődve, kinyújtotta kezét, óvatosan begombolta a Szerjózsa kabátjának gallérját, és bebugyolálta a sovány nyakát.

Ez a mozdulat mindent megmagyarázott Szerjózsanak. Ezen a napon nehéz volt elszakadni az izgató gondolatoktól. Tudta, hogy nem ilyen szavakkal szokták megkérni a szeretett lány kezét. Máskor megtalálta volna a megfelelő szavakat. »Úgyetlenül mondtam. Megsértődik. Követelni fogja, hogy minden úgy legyen, ahogy kell«. De Dasa nem követelt semmit. És bizonyára azért gondolta Szerjózsa: »Nincs drágább a világon«. És maga is csodálkozott azon, hogy történt mindez.

Volt egy nagyszemű ór a formázóban, aki meglepte őt komzomolista lelkiismeretességével. Aztán volt egy kislány, akivel úgy tudott beszélgetni, mint a fűvel, a patakkal, vagy saját magával. Aztán megjelent a mulatságos, de most már nagyon kedves kis szökevény. És most már kellemes volt úgy távolról emlékezni arra, hogy valahol, itt a közelben jár-kel a formázóbeli »nyenyülhozám királykisasszony«, akinek még a kezét sem lehet megfogni, ha nem veszi feleségül az ember. Aztán jött és mindent megvilágított az első hó, a fehér arcú, öelőtte, gyermekien védtelen, de már nőiesen megközelíthetetlen, büszke nagylány. Majd a bálon az a Dasa, aki nem is lány, hanem sesem látott, eleven és olyan gyenge virágszál, akit még megérinteni sem mer az ember.

géd lesz hozzá, de gyakran meg is fog feledkezni róla.

Lám, most sem kérdezte meg egyszer sem, nem fázik-e a lába a vékony gumicsizmában,

nem reszket-e a válla abban a vékonyka télikabátban.

Nem önzésből nem kérdezte, hanem azért, mert túlontúl tele van a feje.

Hiszen ha eszébe jutna, hogy Dasa fázik, odaadná a maga kabátját,

levetné nemezesizmáját ott, a havon.

Ha eszébe jutna!...

Dasa mindezzel tisztában volt.

»Nem félsz? Mert ha megijedsz a sebes ártól, keress csendes patakot.

És öntudatlanul szavak nélkül, maga felelt magának: — En ilyet akarok.

És a saját átfagyott lábával most már nem is törődve,

kinyújtotta kezét, óvatosan begombolta a Szerjózsa kabátjának gallérját,

és bebugyolálta a sovány nyakát.

géd lesz hozzá, de gyakran meg is fog feledkezni róla.

Lám, most sem kérdezte meg egyszer sem, nem fázik-e a lába a vékony gumicsizmában,

nem reszket-e a válla abban a vékonyka télikabátban.

Nem önzésből nem kérdezte, hanem azért, mert túlontúl tele van a feje.

Hiszen ha eszébe jutna, hogy Dasa fázik, odaadná a maga kabátját,

levetné nemezesizmáját ott, a havon.

Ha eszébe jutna!...

Dasa mindezzel tisztában volt.

»Nem félsz? Mert ha megijedsz a sebes ártól, keress csendes patakot.

És öntudatlanul szavak nélkül, maga felelt magának: — En ilyet akarok.

És a saját átfagyott lábával most már nem is törődve,

kinyújtotta kezét, óvatosan begombolta a Szerjózsa kabátjának gallérját,

és bebugyolálta a sovány nyakát.

géd lesz hozzá, de gyakran meg is fog feledkezni róla.

Lám, most sem kérdezte meg egyszer sem, nem fázik-e a lába a vékony gumicsizmában,

nem reszket-e a válla abban a vékonyka télikabátban.

Nem önzésből nem kérdezte, hanem azért, mert túlontúl tele van a feje.

Hiszen ha eszébe jutna, hogy Dasa fázik, odaadná a maga kabátját,

levetné nemezesizmáját ott, a havon.

Ha eszébe jutna!...

Dasa mindezzel tisztában volt.

»Nem félsz? Mert ha megijedsz a sebes ártól, keress csendes patakot.

És öntudatlanul szavak nélkül, maga felelt magának: — En ilyet akarok.

És a saját átfagyott lábával most már nem is törődve,

kinyújtotta kezét, óvatosan begombolta a Szerjózsa kabátjának gallérját,

és bebugyolálta a sovány nyakát.

géd lesz hozzá, de gyakran meg is fog feledkezni róla.

Lám, most sem kérdezte meg egyszer sem, nem fázik-e a lába a vékony gumicsizmában,

nem reszket-e a válla abban a vékonyka télikabátban.

Nem önzésből nem kérdezte, hanem azért, mert túlontúl tele van a feje.

Hiszen ha eszébe jutna, hogy Dasa fázik, odaadná a maga kabátját,

levetné nemezesizmáját ott, a havon.

Ha eszébe jutna!...

Dasa mindezzel tisztában volt.

»Nem félsz? Mert ha megijedsz a sebes ártól, keress csendes patakot.

És öntudatlanul szavak nélkül, maga felelt magának: — En ilyet akarok.

És a saját átfagyott lábával most már nem is törődve,

kinyújtotta kezét, óvatosan begombolta a Szerjózsa kabátjának gallérját,

és bebugyolálta a sovány nyakát.

géd lesz hozzá, de gyakran meg is fog feledkezni róla.

Lám, most sem kérdezte meg egyszer sem, nem fázik-e a lába a vékony gumicsizmában,

nem reszket-e a válla abban a vékonyka télikabátban.

Nem önzésből nem kérdezte, hanem azért, mert túlontúl tele van a feje.

Hiszen ha eszébe jutna, hogy Dasa fázik, odaadná a maga kabátját,

levetné nemezesizmáját ott, a havon.

Ha eszébe jutna!...

Dasa mindezzel tisztában volt.

»Nem félsz? Mert ha megijedsz a sebes ártól, keress csendes patakot.

És öntudatlanul szavak nélkül, maga felelt magának: — En ilyet akarok.

És a saját átfagyott lábával most már nem is törődve,

kinyújtotta kezét, óvatosan begombolta a Szerjózsa kabátjának gallérját,

és bebugyolálta a sovány nyakát.

géd lesz hozzá, de gyakran meg is fog feledkezni róla.

Lám, most sem kérdezte meg egyszer sem, nem fázik-e a lába a vékony gumicsizmában,

nem reszket-e a válla abban a vékonyka télikabátban.

Nem önzésből nem kérdezte, hanem azért, mert túlontúl tele van a feje.

Hiszen ha eszébe jutna, hogy Dasa fázik, odaadná a maga kabátját,

levetné nemezesizmáját ott, a havon.

Ha eszébe jutna!...

Dasa mindezzel tisztában volt.

»Nem félsz? Mert ha megijedsz a sebes ártól, keress csendes patakot.

És öntudatlanul szavak nélkül, maga felelt magának: — En ilyet akarok.

És a saját átfagyott lábával most már nem is törődve,

kinyújtotta kezét, óvatosan begombolta a Szerjózsa kabátjának gallérját,

és bebugyolálta a sovány nyakát.

géd lesz hozzá, de gyakran meg is fog feledkezni róla.

Lám, most sem kérdezte meg egyszer sem, nem fázik-e a lába a vékony gumicsizmában,

nem reszket-e a válla abban a vékonyka télikabátban.

Nem önzésből nem kérdezte, hanem azért, mert túlontúl tele van a feje.

Hiszen ha eszébe jutna, hogy Dasa fázik, odaadná a maga kabátját,

levetné nemezesizmáját